

TALEPUNKT

Til: Udenrigsministeren

Sagsnr.: 2018-5381

Fra: MENA

Dato: 29. januar 2018

Emne: Besvarelse af samrådsspørgsmål M om NGO-støtte.

Samrådsspørgsmålet lyder:

Ministeren bedes redegøre for:

– hvorfor regeringen har besluttet at ændre på støtten til de palæstinensiske og israelske organisationer, da den undersøgelse, ministeriet satte i gang i foråret, ikke gav anledning til yderligere bekymring?

– hvilken rolle israelske myndigheder og politiske aktører knyttet til den israelske regering har spillet i forløbet, og om Danmark har imødekommet israelske krav med denne beslutning?

– hvilken rolle den israelske organisation NGO Monitor har haft i forbindelse med beslutningen om at ændre på Danmarks retningslinjer for støtte, herunder hvem fra regeringen og de regeringsbærende partier, der har mødtes med organisationen og drøftet dette emne, og om man har truffet beslutninger på baggrund af analyser fra NGO Monitor

– om ministeren mener, at NGO Monitor er en uafhængig organisation, der har de samme udenrigspolitiske principper som Danmark i relation til Israel-Palæstina konflikten, og om ministeren i forlængelse heraf sympatiserer med organisationens synspunkter og arbejdsmetoder?

Endelig bedes ministeren redegøre for, hvad der ligger i de nye retningslinjer, hvad de nye procedurer er, hvordan de nye retningslinjer afviger fra den tidligere praksis, og om de nye principper kan appliceres globalt på al dansk civilsamfundsstøtte?

* * *

Tak for spørgsmålene om den gennemgang af dansk støtte til palæstinensiske og israelske civilsamfundsorganisationer, som blev afsluttet op til jul.

Lad mig først konstatere, at gennemgangen var berettiget. Det viser sagen fra i sommer om den palæstinensiske NGO WATC, som havde forholdt Udenrigsministeriet oplysninger om dens rolle i navngivningen af et kvindeceter efter en palæstinensisk terrorist. Det var naturligvis uacceptabelt. Vi reagerede prompte ved at afbryde samarbejdet med WATC, og jeg har krævet dansk støtte tilbagebetalt. De tre øvrige donorer i samarbejdet - Holland, Schweiz og Sverige - afbrød også samarbejdet med WATC.

Og så til spørgsmålene.

Jeg vil besvare det første og det sidste spørgsmål samlet. De drejer sig om, hvorfor regeringen vil ændre på støtten til organisationerne. Og om indholdet af de nye betingelser, som fremover vil gælde for den danske støtte. Hovedparten af min besvarelse omhandler disse aspekter, men jeg kommer afslutningsvis ind på de tre øvrige spørgsmål.

Jeg vil gerne her inddrage det åbne brev af 26. januar fra flere danske NGO'er, som der refereres til i Udenrigsudvalgets spørgsmål 101 fra i går. Der bedes om,

at jeg på dagens samråd kommenterer brevet i sammenhæng med gårsdagens artikel i Information om samme emne.

Jeg vil derfor understrege, at den resterende del af mit indlæg kan betragtes som min besvarelse af spørgsmål 101, idet jeg kommer ind på de berørte emner i NGO'ernes brev og de videre udtalelser i artiklen i Information.

Lad mig først opklare en fremherskende misforståelse. Danmark er ikke trådt ud af det lokale donorsamarbejde som resultat af gennemgangen. Vi har i flere år haft et godt samarbejde om støtte til menneskerettighedsområdet med Sverige, Schweiz og Holland. Den sidst aftalte støttefase løb fra 2014 til 2017, og samarbejdet endte altså ved årsskiftet. Helt som planlagt.

Det er helt naturligt og udtryk for rettidig omhu, at vi ved en fire-årig støttefases afslutning omhyggeligt overvejer, hvordan de danske midler fremover skal udmøntes. Om der er noget, vi kan gøre bedre, fordi vi har lært noget? Vi er kommet frem til, at der er gode grunde til at stramme op.

Samtidig har vi fra regeringens side klart meldt ud, at der ikke skæres i omfanget af menneskerettighedsstøtten i Palæstina. Israelske og palæstinensiske civilsamfundsorganisationer spiller en central rolle i forhold til at dæmpe og på sigt løse op for den højspændte konflikt mellem israelere og palæstinensere. Regeringen fastholder det niveau for menneskerettighedsstøtten, som indgår i det eksisterende landeprogram for Palæstina fra juni 2016.

Den omfattende undersøgelse, som Udenrigsministeriet har foretaget, har inkluderet en vurdering af organisationernes samlede relevans, performance og professionalisme. Endvidere om der er overlap mellem organisationernes tematiske og geografiske fokus.

Gennemgangen bekræfter, at mange af organisationerne gør et relevant og professionelt arbejde. Den har heller ikke påvist formelle overtrædelser af aftalegrundlaget mellem donorerne og organisationerne. Det er vigtigt, at vi har fået slået det fast. Men det er også klart, at vi gennem en så omfattende undersøgelse er stødt på forhold, hvor vi finder, det kan og skal gøres bedre.

Gennemgangen har ført til to overordnede konklusioner: 1) det vil være hensigtsmæssigt at støtte færre organisationer, og 2) der er behov for strammere og klarere kriterier for organisationernes virke, herunder øget gennemsigtighed med hensyn til deres aktiviteter.

Der er flere grunde til de to konklusioner.

For det første er der solide bistanfsfaglige argumenter for at fokusere på færre organisationer. Vi kan opnå et tættere samspil mellem os og dem. Med 24 organisationer de seneste fire år blev det svært at føre den nødvendige policy dialog. Samtidig har gennemgangen påvist et vist tematisk og geografisk overlap i organisationernes aktiviteter.

For det andet er der behov for at kigge på regelsættet for menneskerettighedsstøtten og på typen af aktiviteter, vi støtter. Grundlæggende er støtten baseret på de fundamentale, globale principper, som gælder for dansk udviklingsbistand. Det inkluderer principperne om ikke-diskrimination, deltagelse og inklusion, gennemsigtighed og ansvarlighed, hvilket fremgår af landepolitikpapiret for Palæstina.

Samtidig er det vigtigt at slå fast, at der allerede i aftalegrundlaget med de 24 organisationer var indskrevet en klar klausul, der forbød aktiviteter, som opfordrede til diskrimination, vold eller had. En sådan klausul vil også indgå i kommende danskstøttede aktiviteter.

Men selvom den danske tilgang i Palæstina er baseret på globale principper, så vil den konkrete udmøntning altid indeholde nogle landespecifikke elementer. Det er tilfældet i alle lande, hvor Danmark er engageret. I den komplekse situation i Palæstina har det f.eks. betydning, at det til tider er vanskeligt at trække en knivskarp grænse mellem det vigtige menneskerettighedsarbejde og de mere politisk orienterede aktiviteter.

Jeg vil på dette samråd ikke gå i detaljer om de kommende strammere og klarere retningslinjer. Ligesom jeg ikke vil sætte navne på organisationer, som vil få eller ikke få støtte fremover. Dels fordi der udestår et arbejde internt i Udenrigsministeriet, og dels fordi vi vil drøfte det med andre likeminded donorer på området.

Jeg vil dog gerne give tre eksempler på udfordringer, som er unikke for bistanden til Palæstina:

Den første problemstilling vedrører BDS-bevægelsen - Boycott, Divestment, Sanctions. Vi anerkender, at palæstinensere - og palæstinensiske organisationer - har ytringsfrihed, og at de fleste palæstinensere ser BDS-bevægelsen som en legitim, ikke-voldelig strategi for at protestere mod besættelsen.

Men omvendt støtter vi ikke fra dansk side BDS-kampagnen, og vi ønsker absolut ikke at yde støtte til BDS-aktiviteter. Det er derfor godt, at der hos partnerorganisationerne hverken blev fundet dokumentation for nogen aktiv og direkte støtte til BDS-aktiviteter eller for, at de havde BDS-aktiviteter formuleret som et centralt element i deres strategier.

Det er i øvrigt også vigtigt at skelne mellem BDS-tiltag og så aktiviteter, som har fokus på oplysning relateret til bosættelserne. Sidstnævnte er i overensstemmelse med EU's politik på området. Som det brede flertal bag V 30-vedtagelsen tidligere på måneden [også] bekræfter, skelner Danmark klart mellem Israels territorium og de besatte områder. Men den samlede komplekse problemstilling

i forhold til BDS-kampagnen illustrerer behovet for klarere retningslinjer. Vi skal mindske gråzonerne på området - hvilket også vil være i partnerorganisationernes interesse.

Den anden problemstilling er det forhold, at nogle palæstinensiske bevægelser står opført på EU's terrorlister. Det omfatter bl.a. Hamas og PFLP.

Det er uacceptabelt, hvis der f.eks. kan dokumenteres tilfælde, hvor ledende medlemmer af en partnerorganisation også er medlem af en terrorlistet bevægelse. Det er bare meget vanskeligt at dokumentere tilhørsforhold til bevægelser som Hamas og PFLP - og jeg er bevidst om, at der i den israelsk-palæstinensiske kontekst florerer mange rygter, som ikke kan dokumenteres. Det er et vanskeligt emne, som vi vil komme til at forholde os til. Med udgangspunkt i behovet for reel dokumentation som et grundprincip i dansk udviklingssamarbejde.

Den tredje problemstilling er ytringer, som måtte stille spørgsmål ved staten Israels eksistens. Danmark har en klar politik med opbakning til en to-stats

løsning, så det vil selvfølgelig ikke være acceptabelt, hvis der var partnerorganisationer, som gik imod Israels eksistensberettigelse.

Men igen er virkeligheden sjældent sort/hvid. Der vil være forskel på, om det var ledende medlemmer af en organisation, som kom med den type udtalelser, eller personer med marginal tilknytning. Det vil også have betydning, hvordan partnerorganisationerne reagerer, hvis der er dokumenterede uacceptable udsagn. Og man skal være opmærksom på, at nogle aktører har en meget bred fortolkning af, hvilke udsagn der stiller spørgsmål ved Israels eksistens.

Endelig vil jeg under dette punkt af besvarelsen nævne, at gennemgangen også har givet en bedre fornemmelse af, hvordan en fremtidig fælles donormekanisme kan gøres mere effektiv. Så der kan være en bedre sparring med partnerorganisationerne og en styrket monitorering og kontrol med deres aktiviteter.

Samlet set mener jeg, at vi med udgangspunkt i disse tiltag og overvejelser kan styrke fokus i den danske bistand på menneskerettighedsområdet og samtidig gøre det lettere følge organisationernes arbejde. Selve udvælgelsen af

organisationer vil ske efter en samlet, konkret vurdering. Det handler i bund og grund om at sikre, at danske skatte kroner bruges til det, der er formålet. Nemlig at arbejde for fremme af menneskerettigheder og en fredelig løsning på konflikten.

Herefter noget kortere om de tre øvrige spørgsmål. Først spørgsmål to om Israels rolle i processen.

Regeringen lytter til både israelske og palæstinensiske myndigheders og organisationers bekymringer, når de bliver rejst for os. Udenrigsministeriet har i løbet af gennemgangen modtaget sådanne henvendelser. Men lad mig svare helt klart: De israelske og palæstinensiske myndigheder og organisationer har ikke været inddraget i den danske beslutningsproces om gennemgangen og resultaterne heraf.

Spørgsmål tre og fire går på den israelske organisation NGO Monitor.

Det er velkendt, at NGO Monitor rejser rundt i verden og mødes med politikere.

Det er heller ingen hemmelighed, at partier i Folketinget har mødtes med

organisationen. Det står alle frit for. Som politiker holder man møder med mange organisationer og lytter til deres synspunkter.

Udenrigsministeriet har både herhjemme og lokalt haft møder med NGO Monitor og har påtalt, at organisationen i mange tilfælde ikke fremfører ordentlig eller egentlig dokumentation for deres påstande - og at der i nogle tilfælde har været direkte misvisende information. Vi har også påtalt, at organisationen samlet set ikke har en tilstrækkelig balanceret tilgang, især når NGO Monitor selv hævder at være upartisk.

Som nævnt hverken kan eller vil Udenrigsministeriet agere på løsrevne påstande, der ikke kan underbygges af dokumentation. Der skal som minimum være en begrundet mistanke. Det gælder ikke kun for den støtte, vi giver til israelske og palæstinensiske organisationer. Det er et generelt princip. Som ikke bliver mindre relevant i en højspændt konflikt som den israelsk-palæstinensiske.

Tak.